Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 1·50 Din.

Delavsko-kmetski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrtletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II. LJUBLJANA, 9. aprila 1925. Stev. 14.

Takoj upostavite po posameznih krajih pripravljalne odbore za proslavo 1. maja! Pripravite dostojno proslavo 1. maja, bojevnega praznika mednarodnega proletariata!

Ponekod bi socialisti hoteli preprečiti skupno proslavo. To se jim ne sme posrečiti. Zato delajte!

Novi davki na delavstvo za volivne stroške PP vlade in militarizem.

Beograjski parlament, odnosno njegovih 162 PP poslancev je pretekli teden izglasovalo zakon o dvanajstinah.

Te dvanajstine niso samo podaljšanje prejšnjega proračuna, temveč to je popolnoma nov finančni zakon, s katerim se uvajajo novi ogromni davki za pokritje stroškov, ki jih je imela PP vlada v volivnem boju.

PP vlada je izdala skoro **dve miljardi Din več,** kot bi smela po proračunu. Te ogromne vsote so šle predvsem za volivno agitacijo PP bloka. V eni normalni meščanski državi bi niti meščanski parlament ne odobril takih izdatkov vlade. Ali mi smo na Balkanu.

PP poslanci pa so izglasovali, da se dovolijo vladi za bližnje štiri mesece izdatki v vsoti **4 milijarde 85 milijonov 38.771 Din.**

Iz tega se bo pokrilo volivno kampanjo in korupcijo vlade, 4 milijone bo šlo za zvišane dnevnice poslancev, 150.000 Din za muzej kralja Petra, za „zaupne policijske posle" 1 milijon, za dispozicijski fond zun. ministra (tega se nikdar ne pregleda) 2,750 000 Din, za povišane plače oficirjev, za generale, „leteče čete" in municijske tovarne 176 milijonov Din, za žandarje 79 milijonov, za invalide 150,000.000 Din itd.

Kdo bo plačal vse to?

PP parlament je seveda sklenil, da vse to plačajo **delavci,** ki morajo dati 2% od svoje borne plače za gornje izdatke, od katerih ne gre niti en vinar za socialne zadeve. Davek bodo odtrgavali podjetniki. To je nov dokaz, da vlada v Jugoslaviji najbolj barbarska reakcija balkanske buržuazije.

Vsak davčni obvezanec, ki ne bo plačal davka pravočasno, bo moral plačati poleg 12% obresti še 4% od dolžne vsote iztirjevalnih stroškov. V nobenem slučaju ne sme biti ta davčni znesek nižji od 50 Din. To pomeni z drugimi besedami, da bodo davke z vso krutostjo in brezobzirnostjo iztirjevali in kdor bo omagal pod davčnim bremenom, bo moral plačati še 4% k zaostalim davkom in za obresti zaostalih davkov 12%. To se pravi uničevati delavca s strani kapitalistične države.

PP vlada je pritisnila tudi obrtnike, s tem da je petnajstkrat povišala kazni in takse, ki jih predpisuje obrtni zakon. Kdor je n. pr. doslej plačal 100 Din, bo plačal sedaj 1500 Din.

Banke ne plačajo niti ficka. Bankirji in industrialci ne bodo plačali ničesar. In tu je zanimivo sledeče: Klerikalci sicer kritizirajo vladin sklep, ali niti z eno besedo ne omenjajo, da bi se moralo davke naložiti na banke in buržuazijo sploh. Klerikalci ne zahtevajo tega, ker imajo sami banke ni ker odloča pri njih gospoda. Tu so si edine proti delavskemu razredu vse gosposke stranke: PP „nacionalni blok", Davidovičevci kot klerikalci in kršč. socialci. Klerikalci so n. pr. tudi zahtevali, da se dajo vsote za slovenske ceste in mostove, ali niso zahtevali niti vinarja za desettisoče brezposelnih, za zgradbo delavskih stanovanj itd.

Take pirhe deli delavskemu razredu centralistični meščanski parlament, ki je izvoljen tudi z glasovi nezavednih delavcev in uradnikov. Nezavedni delavci, ki so glasovali za „narodni blok" ali kako drugo meščansko stranko, bodo menda sedaj sprevideli, da ima za nje buržuazija obljube le pred volitvami, potem mu pa zadaja udarec za udarcem. Delavstvo se bo rešilo vseh teh neznosnih bremen le, če se bo strnilo v svoje bojevne organizacije.

Enotne strokovne organizacije!

PP parlament je sklenil, da bo moral delavec odšteti kot davek **2 uri tedenskega zaslužka.**

PP absolutizem je naložil na stradajoče delavce **toliko davka kot na veriżnike in posestnike.** Vsi veriżniki, bankirji in posestniki bodo plačali 120 milijonov Din davka, gladujoči delavci pa samo 2 milijona manj.

PP vlada je odložila **volitve v bolniško blagajno** in hoče postaviti v delavske zavarovalne zavode svoje komisarje.

Kapitalisti zahtevajo **novo povišanje uvozne carine,** to je **povečanje** draginje.

Sladkorna, pivovarniška in druge industrije se združujejo v **kartele,** ki samolastno dvigajo cene produktom in istočasno še bolj pritiskajo delavstvo.

PP vlada pripravlja **podaljšanje osemurnega delavnika,** s čimer bi še bolj narastla brezposelnost.

Vladajoča buržuazija ustanavlja razne **žolte organizacije** kot n. pr. SSDU (Samostojna strok. delavska unija), ki naj bi še bolj razbile delavstvo. Klerikalne „strokovne" organizacije igrajo isto vlogo.

Kapitalistična gospoda hoče s pomočjo absolutistične PP vlade spraviti delavstvo popolnoma na kolena.

Delavstvo, postavi se v bran vsaj v skrajnem trenotku!

Zato snujmo in utrjujmo povsod enotne razredno-bojevne strokovne organizacije!

Delavci, ki ste še do danes v raznih **krščansko-socialnih organizacijah,** napravite konec tej razcepljenosti in pristopite v enotne organizacije!

Samostojnost Slovenije!

L. 1924 je bilo v monarhiji SHS splačanih 789 milijonov neposrednih davkov. Slovenija, ki šteje dvanajstino vsega prebivalstva, je plačala od tega davka 101 milijon Din, torej eno osmino vseh neposrednih davkov. In pri tem je še treba upoštevati, da je pri nas sorazmerno največja revščina izmed vseh pokrajin.

Davka na poslovni promet je bilo l. 1924 vplačanega v celi Jugoslaviji 171 milijonov Din. Od tega je plačala Slovenija eno četrtino, t. j. okroglih 42 milijonov.

Od posrednih davkov, ki jih je bilo vplačanih v celi državi 8 milijard Din, je plačala Slovenija sorazmerno zopet največji del.

Po zakonu o dvanajstinah bodo najslabše plačani delavci v Sloveniji plačali 118 milijonov.

Največ teh davkov gre za militarizem, za bič, ki se plete nad nami.

Delavci in kmetje Slovenije so dvakrat izkoriščani: od srbske in slovenske buržuazije.

Meščanske stranke in one kmečke stranke, ki so šle rajši z gospodo kot z delavstvom, se ne marajo boriti za socialno in nacionalno osvobojenje delovnega ljudstva Slovenije. One iščejo sporazum z vladajočo srbsko buržuazijo. Pavle Radič se uklanja v imenu HSS (doslej se je ta stranka imenovala HRSS = Hrv. republikanska seljačka stranka, sedaj je republiko (R) opustila Pašiću in dvoru. Klerikalci zahtevajo le poleg srbskih še slovenske generale in konzule. Pravijo, da je boj proti nadvladi srbske buržuazije „meščanska zadeva".

Delavci in kmetje Slovenije! V vašem interesu je, da postanite sami svoji gospodarji in da se osvobodite izkoriščevalcev in njihovih pomagačev. Osvobojenje mora priti. Ali ono ne bo prišlo od meščanskih strank, osvobojenje je delo vas samih.

Borite se za popolno samoodločbo slovenskega naroda.

Zagorski proletariat je obsodil Orjuno.

5. aprila je šla Orjuna razvit svoj prapor v rudarski revir Zagorje. Zadnje dni so krožili med delavstvom letaki, ki so pozivljali rudarje, naj popolnoma bojkotirajo orjunsko slavlje. „Slov. Narod" je hotel razlagati te letake, kot da „komunisti pozivajo na poboje". „Slov. Narod" je pisal tako, ker je želel, da bi rudarji nasedli orjunski provokaciji. Ali rudarji se niso ravnali po željah „Slov. Naroda" in Trboveljske družbe in so vsi do zadnjega prezrli orjunski pohod. Žandarmerija je že pred nedeljo zastražila vse bregove, ceste in mostove. Orjunci so šli s kolodvora proti Sokolskemu domu popolnoma molče in na cesti ni bilo niti enega živega človeka, ljudje so na vseh oknih spustili zastore čez okna. Ob prisotnosti orjunskih četnikov, ki so prišli skupaj iz cele Slovenije in Hrvatske (vseh skupaj samo 200), žandarjev in otrok so razvili svoj prapor pred cerkvijo in ne na trgu, kot so to oznanjali v svojem glasilu. Popoldan so imeli v Sokolskem domu klavrno veselico. V delavski revir se ni upal stopiti noben orjunc.

Tako so zagorski rudarji in steklarji s popolnim bojkotom pokazali, da obsojajo jugofašiste in da se ne dajo od njih izzivat. Orjuna je zbobnala skupaj vse svoje četnike in dokazala, da Orjuna propada in jo pred tem propadanjem ne bo rešil niti PP režim.

Za svobodo tiska.

V nedeljo so se vršili po vseh večjih mestih Jugoslavije in tako tudi v Ljubljani protestni shodi proti protitiskovnemu zakonu, ki ga je predložila PP vlada. Shode je sklicala organizacija grafičarjev in novinarjev. Ne samo delavstvo, temveč vsa javnost obsoja predlog PP vlade za ukinjenje tiskovne svobode.

Izprememba Žerjavovega pravilnika o bratovskih skladnicah.

V četrtek 2. aprila se je vršila v Ljubljani anketa o izpremembi reakcionarnega pravilnika o bratovskih skladnicah, ki ga je izdelal Žerjav in ki je za rudarsko delavstvo nesprejemljiv. Ankete so se udeležili delegati bratovskih skladnic, rudarske strokovne organizacije, rudarskega glavarstva in delavske zbornice. Rudarski delegati so se sporazumeli na izpremenjevalnih predlogih, ki jih je pripravila Delavska zbornica.

V našem listu bomo v glavnem priobčili te izpreminjevalne predloge in stvarno kritiko nazadnjaškega Žerjavovega pravilnika. Rudarji naj pazno zasledujejo vse to v listu, ker to je vprašanje, ki se neposredno tiče njihovih življenskih interesov.

Te predloge se je poslalo na vse kompetentne inštance in po njihovem odgovoru se bo vršila anketa, ki bo končnoveljavno sklepala o izpremembi Žerjavovega pravilnika.

Rudarski proletariat in njegova enotna strokovna organizacija mora pri tem sodelovati in staviti še kake eventualne nove predloge sedaj, ko je še čas, da se ta pravilnik v svojih nazadnjaških in protidelavskih določbah izpremeni.

Splošne pripombe k vladinemu načrtu pravilnika.

I. Splošni del.

Sestava upravnih in nadzornih odborov.

Predložena pravila jemljejo delavstvu dosedanjo večino v upravnih odborih bratovskih skladnic.

Zato je treba ob tej priliki znova poudariti načelno stališče, ki ga zavzema delavstvo glede zavarovalnih zavodov in njih značaja.

Delavstvo vztraja slej ko prej na stališču, da se morajo odmerjati plače tako, da je preskrbljen delavec za čas, ko dejansko dela, in za čas, ko vsled bolezni

Zbirajte za tiskovni sklad lista!

ali starosti ne more več delati. Zato vidi v bolniških, nezgodnih in starostnih zavarovalnih prispevkih del delavskih plač, v iz teh prispevkih zbranih fondih pa fonde, ki so v socialne namene zbrana delavska imovina.

Iz tega razloga stoji delavstvo na stališču, da pripada uprava zavarovalnih zavodov delavski delegaciji, kontrola pa javni oblasti in delegaciji podjetnikov.

Kršitev paritete.

Posebno ostro ugovarja delavstvo onim določbam, ki dajejo podjetniški delegaciji privilegirano stališče in kršijo celo načelo paritete (čl. 16, po katerem se volijo predsedniki v upravnih odborih vedno iz vrst podjetnikov, in čl. 18, ki daje predsedniku v spornih slučajih dva glasa, čl. 25, ki daje podjetniku pravico veta proti sklepom upravnega odbora, ki so po njegovem mnenju v škodo bratovski skladnici.

Uprava.

Delavstvo smatra za zelo važno, da nastavljajo in plačujejo vse osobje bratovskih skladnic upravni odbori, ne pa podjetja, ker je to predpogoj, da bodo vsi upravni organi naloge upravnih odborov res točno izvrševali. (§ 30.)

Sestava delavske delegacije v upravnih odborih v skupščinah.

Preobsežne delavske delegacije bodo ovirale delo na skupščinah bratovskih skladnicah in bodo predvsem v škodo delavstvu, ki bo prišlo tem težje do enotnega zastopanja svojih koristi, čim obširnejše bo njegovo zastopstvo. Tudi prepogosto menjanje upravnih odborov je delavstvu škodljivo, ker onemogoča, da bi pridobili delavski delegati za dobro upravo skladnic podrobnih izkušenj (čl. 9 do 18).

Nadzorstvena oblast.

Delavstvo ni proti nadzorovanju bratovskih skladnic s strani podjetij in rudarske oblasti. Vendar pa je mnenja, da gredo nadzorovalne funkcije predaleč, če se daje rudarski oblasti pooblastilo, da more ukinjati popolnoma samoupravo bratovskih skladnic in degradirati njih samoupravne institucije v svoje „izvrševalne organe“ (§ 23 zadnji odstavek, čl. 31, 34 in 35).

II. Prispevki in dajatve.

Bolniško in nezgodno zavarovanje.

Prispevki bolniškega in nezgodnega zavarovanja odgovarjajo na videz v glavnem dejstvu bolniškega in nezgodnega zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev.

V resnici pa so taki prispevki kakor dajatve za skoro eno četrtino manjše, kakor bi morale biti po tem zakonu.

Kategorijska uvrstitev. To pa zato, ker so zavarovane mezde po kategorijski razdelitvi za veliko večino zavarovancev znatno nižje, skoro za tretjino nižje, kakor bi bilo pri zavodih splošnega zavarovanja. To znižuje v istem razmerju prispevke in dajatve. Določitev zavarovanih mezd po službenih kategorijah je praktična, ker omogoča razrede, da ne bo treba uvrščati vsakega posameznika v mezdne razrede. Vendar je nujno potrebno, da se določa kategorijska zavarovana mezda po dejanski povprečni mezdi dotične službene kategorije. Uvrstitev službenih kategorij v mezdne razrede se mora zato prepustiti upravnim odborom bratovskih skladnic in mora biti v soglasju s povprečno dejansko mezdo razven morda v najvišji kategoriji.

Če se je že pri prvi razvrstitvi v kategorije pretrgala vsaka zveza med zavarovanimi mezdami in dejanskimi plačami, kako se naj pričakuje, da se bodo spreminjale zavarovane mezde v bodoče res paralelno z raztočo in padajočo draginjo, kakor predpisujeta čl. 98 in čl. 79 pravilnika?

Starostno zavarovanje.

Malopravni in polnopravni člani. Delitev članstva v malopravne in polnopravne člane bo dala povod za vsakovrstne zlorabe s strani podjetnikov. Tako so se pokazala po nekod že stremljenja, naj se proglasi delavce na dnevnih kopih za malopravne člane.

Če bi ta delitev ostala, bi bilo treba vnesti precizne določbe, ki bi izključevale vsako zlorabo.

Sicer pa pri tej delitvi nikakor ne sme ostati. Ta delitev naj popolnoma odpade. Po zakonu za zavarovanje delavcev se ima uvesti zavarovanje zoper onemoglost in starost za vse v industriji zaposleno delavstvo. Ali naj bodo zavarovani potem „malopravni člani“ zoper bolezen pri bratovskih skladnicah, zoper starost in onemoglost pa pri zavodih splošnega zavarovanja? Delavstvo mora biti proti temu razlikovanju tudi zato, ker ne pomenja to razlikovanje ničesar druzega, kakor delno razveljavljenje zakonitih določb o zavarovanju zoper starost in onemoglost.

Prekinjenje članstva in zavarovalna tehnična podlaga.

Dajatve starostnega zavarovanja, kakor jih predvideva ta pravilnik, so zavarovalno tehnično nemogoče.

Za slučaj, da bi določbe starostnega zavarovanja preseljevanje rudarjev res omejile in ustvarile stalen rudarski kader — kar naj bi bila ratio legis starostnega zavarovanja po tem pravilniku — bi bila podjetja prisiljena s samovoljnimi odpovedmi siliti ogromno večino rudarjev, da menjajo službo, ker je v tem edina zavarovalno tehnična podlaga tega zavarovanja.

Členi 47 prvi odstavek, 48 prvi odstavek, 49 in 50 dajejo tudi polno možnost za že iz zavarovalno tehničnih ozirov potrebno, samovoljno jemanje pridobljenih in plačanih članskih pravic.

Ti členi pomenjajo kršenje lastninskih pravic v resnici svete, ker so odtrgane dobesedno od ust. Kaj se mora zgoditi, ako sedanje stanje obvelja?

S prispevki vsega delavstva se bo zbiral za starostno zavarovanje fond, s katerim bo nagrajal podjetnik majhen del delavstva, tisti del, ki bo bolj voljan delati v podjetju kot živina in ki ne bo zahteval, da se uvažuje kot stranka, ki prodaja svojo delovno silo.

Vsakemu bo jasno, da to ni ne pravično ne socialno in da mora delavstvo tako „zavarovanje“ najodločneje odkloniti in zahtevati starostno zavarovanje, ki bo res splošno.

Zaračunavanje pokojnin. Zaračunavanje pokojnin naj se ne vrši po povprečnem zaslužku zadnjih petih let, — ampak po povprečnem zaslužku, ki ga je zavarovanec tekom zavarovalne dobe prejemal.

Penzija dosedanjih vpokojencev. Tudi penzija že pred veljavnostjo pravilnika vpokojenih starih članov naj se uredi s pravilnikom. Zato potrebni izdatki naj se krijejo na način, kakor se zbira v Sloveniji Pokojninski podporni sklad.

Višina prispevkov. Pokojninski prispevki se bodo morali znatno zvišati, ako naj ostanejo v veljavi v pravilniku obljubljene dajatve. Podpisana zbornica je delavskim organizacijam zvezo med prispevki in dajatvami pojasnila in ukrenila vse, da bo mogoče delavstvu v tem smislu predložene konkretne predloge pravilno presojati.

Delavstvo želi v glavnem zadostnih pokojninskih dajatev in je pripravljeno od svoje strani za nje tudi več žrtvovati.

(Dalje prih.)

Internacionalni pregled.

Izid predsedniških volitev v Nemčiji.

V zvezi z izidom predsedniških volitev 29. marca v Nemčiji prinašamo volivne rezultate vseh državnozborskih volitev za najmočnejše nemške stranke. Na ta način si bodo lahko naši bralci ustvarili pravilno sliko o razvoju političnega položaja v Nemčiji.

	Predsedniške volitve 29. III. 1925	Državnozborske volitve l. 1920	Državnozborske vol. 4. V. 1924	Državnozborske vol. 7. XII. 1924
Komunisti	1,869.553	589.454	3,746.643	2,708.345
Socialpatrioti . . .	7,785.678	11,151.211	6,014.372	7,880.963
Bav. ljudska stranka .	1,002.278	1,483.108	1,266.454	1,394.795
Demokrati	1,565.136	2,333.741	1,658.076	1,917.764
Monarhisti	10,387.593	8,475.942	9,103.383	10,260.315
Skrajni fašisti (Ludendorff)	284.471	—	1,924.018	906.946
Klerikalci (dr. Marx) .	3,883.676	3,845.001	3,921.206	4,118.190

Pri zadnjih predsedniških volitvah je bilo oddanih vseh glasov 26,812.537. Volivna udeležba je znašala 68 8%, bila je za 11·5% manjša kot pri državnozborskih volitvah 7. dec. 1924. Noben kandidat ni dobil potrebne absolutne večine, zato bodo druge volitve 26. t. m.

Komunistična stranka je izgubila od volitev 7. dec. 1924 800 000 glasov. Zakaj so padli glasovi za komunističnega predsedniškega kandidata Thälmanna? Ker velik del delavstva še vedno ne razume pomena take volivne demonstracije. Nemški komunisti so pri teh predsedniških volitvah v naprej poudarili, da gre za demonstracijo vseh zatiranih proti monarhistični meščanski republiki, za delavsko republiko. Ni šlo za to, da bo Thälmann izvoljen, šlo je za demonstracijo komunističnega proletariata. Večina delavcev si je pa še vedno mislila: Moj glas za komuniste ne bo imel nobenega **praktičnega** haska, rdečega predsednika tako ne bomo dobili. In tako nekateri sploh niso šli na volišče, drugi so pa volili stranke sredine.

Za druge predsedniške volitve 26. aprila so se socialpatrioti združil s klerikalci in nekaterimi drugimi meščanskimi strankami ter bodo volili klerikalnega voditelja dr. Marxa. Stranka z 8 milijoni glasov se odloči za desničarskega klerikalca dr. Marxa! To je ona socialpatriotska „praktična“ politika lovljenja glasov.

Nemških komunistov nikakor ne bo zmotilo število glasov; oni so navajeni na najtežje dejanske boje, premagali so težke poraze v bojih, njim ne gre za trenotne in glasovne uspehe, ampak za bojevne uspehe in končno zmago.

Internacionalni pregled.

Vloga, ki jo igrajo „socialisti“ v teh pripravah je naravnost ogabna, ker skušajo prikriti očividno nevarnost novih vojn s tem, da tožijo proletarskim masam z raznimi zagotovili o razorožitvah in utrjenju mira v Evropi.

V Angliji je nastopil znani imperialist Chamberlain v parlamentu z dolgim govorom o miru in vojni, v katerem je neprikrito govoril o možnosti večjih vojnih konfliktov na vzhodu in o nevarnosti, da se v te konflikte zamešajo velike države zapada in Amerika, ki hočejo ščititi svoje imperialistične interese in apetite v naropanih kolonijah in dominjonih. Macdonald, bivši kraljevi angleški premjer in voditelj angleške socialne demokracije, je v svojem govoru branil vojne priprave angleških imperialistov in jim dajal dobre nasvete, kako naj utrdijo s svojo roparsko politiko in militarističnimi pripravami nadaljnje izsesavanje kolonij in dominjonov. Njegov govor v parlamentu je značilen. Namesto, da bi Macdonald v imenu angleškega proletariata napovedal boj imperialističnim težnjam angleškega in svetovnega velekapitala, mesto da bi zagrozil vojni imperialistov z vojno proletariata, se je gospod Macdonald postavil v ono vrsto s Chamberlainom in skril s plaščem patriotizma prave namene roparskega imperializma: roparsko vojno. On je opozarjal generalni štab, naj ne pripravlja preveč odkrito vojne, ker bi Japonci in Kitajci lahko postali pogumni in se prezgodaj pripravili na odpor proti roparskemu pohodu anglo-saksonskega velekapitala. Med drugim je tudi rekel, da ni gotovo, kakšno stališče bo zavzela Amerika v odločilnem momentu in ako bo ostala zvesta svojim obljubam napram Angliji. Kritiziral je nezdravo lego oporne točke Singapore ter da ne odgovarja vsem modernim strategičnim zahtevam. Z eno besedo: Socialist Macdonald je govoril kot pravi in iskreni ali pa plačani imperialist.

Istotako ščiti francoska socialdemokracija znani Genfski protokol, v katerem je deklariran cel vojni program francoske buržuazije in s tem podpira militaristične naklepe francoskih generalov in bankirjev.

Nemški socialpatrioti, kupljeni od velekapitala, niti ne skrivajo svojega lojalnega stališča napram kapitalističnemu garancijskemu paktu, ki ga je predložila bankirska vlada Luther-Stresemann ter ga hvalijo kot edino garancijo za vzdrževanje miru na zapadu.

Socialistična internacionala maršira enotno pod razvitim praporjem imperializma.

Amerika, vznemirjena vsled zbližanja Japonske in Kitajske s Sovjetsko Rusijo, je sklenila enotno fronto z Anglijo v „obrambo miru“. Navidezno! Kajti začasno sporazumljenje dveh imperialističnih šampjonov sveta v nekaterih točkah zakriva skrbi Anglije za svoje prekomorske dominjone. Tako sta se Amerika in Anglija pogodili glede eksploatacije petroleja v Iraku, vpostavili sta enakopravnost obeh držav v afrikanskih kolonijah Anglije, kar pomeni v proletarskem jeziku, da sta se dogovorili, kako bodeta skupno ropali in eksploatirali Afriko. „Razorožitveni načrt“ Amerike je Anglija osvojila, ker je naperjen proti Franciji in uskorjena utrditev oporne točke Singapore izkazuje nekak skupen pohod Amerike in Anglije proti Japonski — proti Aziji. Skupen poraz, katerega je doživel angleško-ameriški imperializem na Kitajskem, jih je tudi zbližal.

Na drugi strani se pa opaža, da podpira Amerika vse Angliji sovražne struje v dominjonih, kakor v Kanadi in Avstraliji v svojo lastno korist. Anglija se tega dobro zaveda in se upravičeno boji amerikanske imperialistične politike, ki skuša oslabiti angleško moč v Avstraliji.

Iz vsega tega je razvidno, da obstojata dve veliki nasprotstvi v svetovni politiki: Sovjetske Republike s probujajočimi se narodi vzhoda na eni in celokupen svetoven kapital na drugi strani.

Potem velikanska nasprotstva med Ameriko in Anglijo v svetovnem merilu. Ta nasprotstva, ki temeljijo v različnih imperialističnih interesih dveh velekapitalističnih držav v vseh delih sveta, so tako obsežna in velika ter rastejo z vsakim dnevom in jih ne bo mogoče ublažiti še manj pa popolnoma likvidirati brez večjih in krvavih konfliktov.

Angleška ofenziva proti Sovjetski Rusiji.

Moskovski časopisi poročajo o konferenci zastopnikov generalnih štabov baltijskih držav v Rusiji.

Jasno je, da je ta vojna konferenca izključno proti Sovjetski Rusiji, neglede na to, da se Rusija že pet let neprestano in izključno bori samo z vpostavitvijo normalnih razmer v državi in da je vsa njena politika kategoričen izraz miroljubnosti osvobojenega proletariata. Kdo pripravlja to novo ofenzivo proti proletarski državi? Kdo ščuva neprestano male pribaltijske države proti sovjetskim republikam? Odgovor na to vprašanje daje ruski časopis „Izvestija“ na sledeč način: „V popolni zavesti, kakšno odgovornost sprejemamo nase, ko odgovarjamo na to vprašanje, izjavljamo, da je sedanji angleški konservativni kabinet oni, ki ščiti in inspirira, ako celo ne organizira vse te sovražne nakane proti Sovjetski uniji.“

Da je to resnica, dokazuje tudi to dejstvo, da skuša sedanja angleška vlada raztrgati vse vezi med Nemčijo in Rusijo in na tak način pripeljati Nemčijo v tabor protisovjetskega bloka. Kakšno vlogo bo igrala nemška socialna demokracija v tej angleški diplomatični intrigi, ki se lahko konča s pohodom militarizma proti Sovjetski Rusiji? Ali bodo tudi tedaj glasovali za vojne kredite?

Toda ruski delavec in kmet bo s pomočjo bojevnega proletariata vsega sveta preprečil vsak tak pohod proti Sovjetski uniji.

Rekonstrukcija vlade.

Seje parlamenta so odložene do 26. aprila. Med tem časom mislijo izpremeniti osebe v dosedanji vladi. Politika vlade bo seveda ostala ista. Voditelj HSS Pavle Radič se je mudil v zvezi s tem na dvoru in pri Radiču. Pa tudi klerikalcem bolj dišijo vladne jasli kot pa boj za delavske in kmečke interese.

„Proč s politiko!"

Ta klic se pojavlja danes med proletariatom in zlasti med delavstvom, organiziranim v strokovnih organizacijah. Struja „proč s politiko!" je najmočnejša med železničarji.

Tudi v ruskem delavskem gibanju pred vojno se je v gotovi dobi razširila ta struja. Začel se je val mezdnega del. gibanja. In tu so zašli eni tako daleč, da so trdili: delavci naj se zanimajo samo za gospodarska vprašanja, z drugim naj se ne pečajo. Ljudje, ki so tako govorili, so se imenovali „ekonomisti" (ekonomija = gospodarstvo). Ekonomisti so šli tako daleč, da so začeli odrekati potrebo boja proti carističnemu obsolutizmu. Ti so dejali: delavec ne razume, mi samo uplašimo delavce, če pridemo pred nje z geslom „Proč z absolutizmom"! Delavstvo naj se torej peča samo z vprašanjem zboljšanja svojega gospodarskega položaja, s politiko pa naj se peča liberalna buržuazija. Ekonomisti so rekli boljševikom: Vi mislite na strmoglavljenje absolutizma, na političen revolucionaren boj. Ali to ni stvar delavcev. Mi pravi prijatelji delavcev pravimo, da delavcev absolutizem ne briga, temveč delavstvo naj misli na plače, na delovni čas in vroč čaj.

Boljševiki oziroma marksisti niso nikakor bili za to, da bi delavci zanemarjali vprašanje plače, delovnega časa itd. Oni so dejali: „Gotovo hočemo dvigniti delavsko plačo in zboljšati življenje delavcev; ali to je nam premalo; mi hočemo, da vodi delavec državo, da postane sam svoj gospod. In zato pravimo, da sploh ni vprašanja, ki ne bi zanimalo delavskega razreda. Vprašanje absolutizma se neposredno tiče delavcev. Mi smo za osvobojenje proletariata in ne dopustimo, da bi se delavce vgnalo v pasjo kočo omejenih gospodarskih zahtev". Tako so dejali nasprotniki ekonomistov.

Pripadniki ekonomistov so odrekali proletariatu vodilno vlogo. Dejali so: „Ali je po vašem mnenju delavski razred Mesija?" Nato so jim marksisti odvrnili: „Mesija in mesijanstvo, to ni naš jezik, mi ne ljubimo teh besed; ali pojem, ki se skriva v teh besedah, sprejemamo: da, v gotovem smislu je del. razred Mesija in njegova vloga mesijanska, ker to je razred, ki bo osvobodil ves svet. Delavci nimajo izgubiti drugega kot svoje verige; nimajo nobene lastnine; prodajajo svoje delo, so edin razred, ki je zainteresiran na preobrazbi sveta po novih načelih in je sposoben, da vodi v boj proti buržuaziji tudi kmete. Proletariat se ne sme zadovoljiti s povišanjem delavske plače za 10% ali s skrajšanjem delovnega časa za pol ure, temveč proletariat mora izjaviti: Jaz sem gospodar. Jaz ustvarjam bogastva za kapitalizem, ki me je dovedel v pogubo. Doslej sem delal kot mezdni suženj kapitalizma. Ali bliža se ura osvobojenja, prihaja čas, ko bo del. razred prevzel oblast."

Ta odgovor velja tudi za naše strokovničarje, ki se hočejo zabubiti samo v ozka gospodarska vprašanja in nastopajo proti političnemu boju, češ da bo ta delavstvu škodoval.

Tisti, ki pravijo: „Proč s politiko!", ne mislijo: proč s meščansko politiko, temveč proč s proletarsko politiko. Politika — to je razredni boj. Če n. pr. železničarji vidijo le sebe in svoje legitimacije in se borijo za te legitimacije, ne zanimajo pa se za vprašanja, ki se tičejo vsega delavskega razreda, potem niso razredno-bojevni, potem niso za skupno proletarsko akcijo proti udarcem, ki jih zadaja PP režim vsemu delavstvu.

Oni, ki širijo parolo: Proč s politiko — hote ali nehote — pomagajo meščanskim strankam in hočejo prepustiti delavstvo popolnemu vplivu meščanskih strank. Klerikalci in demokrati odkrito odvajajo delavstvo od razredno-bojevnih organizacij, prikrito ga pa odvajajajo oni, ki se navdušujejo za parolo: proč s politiko.

Razredno-zavedni delavci morajo pojasniti to svojim tovarišem v strokovnih organizacijah in delavnicah.

Ne: proč s politiko, temveč: Proč s protirazredno politiko iz strok. organizacij! Enotne razredno-bojevne strokovne organizacije morajo voditi

delavsko razredno politiko!

Iz unije sovj. republik.

Proletarska demokracija.

Moskovska „Izvestja" prinašajo pod tem naslovom uvodni članek, ki obravnava zadnji sovjetski kongres v Tiflisu. V članku beremo med drugim sledeče:

„To zasedanje ima velik zgodovinski pomen. Zasedanje v centru zakavkaške federacije dokazuje, da je zveza sovjetskih republik bistveno nova in višja oblika bratskega združenja narodov.

Tam, kjer je še nedavno gospodovalo narodnostno zatiranje in brezpravnost — tam ima danes po oktobrski revoluciji vsak narod pravico samoodločbe.

Meščanska demokracija in njeni zavezniki tudi govorijo o enakopravnosti narodov. Ali mi vemo, kako je zatirana Irska, kako angleška država tlači pravice narodov. Da ne govorimo o kolonijah Francije, Belgije in drugih dežel!

Politika socialpatriota Macdonalda se v nacionalnem vprašanju zelo malo razlikuje od politike konservativca Chamberlaina (izgovori: Čemberlen, angleški zun. minister).

Pri nas, kjer smo vrgli monarhijo, kjer so pod vodstvom boljševiške stranke delavci in kmetje odstranili zadnje ostanke veleposestništva in pognali buržuazijo — pri nas se je ustvarila velika zveza neodvisnih in samostojnih republik, ki žive v bratskem medsebojnem razmerju. Pri nas se je rešilo nacionalno vprašanje — leninistično.

Najvišji organ zveze sovjetskih republik zasedava na ozemlju, kjer je bil še nedavno upor, ki so ga uprizorili menjševiki s pomočjo buržuazije. To je najlepši dokaz za to, da so široki sloji gruzinskih kmetov in delavcev za združenje, da se dobro počutijo v zvezi sovjetskih republik in da so proti gospodstvu socialdemokratov in njih nemških ali angleških gospodarjev.

Naj gre na primer angleška vlada, angleški parlament zasedavat — ne v Indijo, ampak le v glavno mesto Irske Dublin, ki je oddaljen od Londona le 10 ur vožnje. Izvrševalni organ SSSR pa je šel v Tiflis, ki je oddaljen 2000 vrst od Moskve (1 vrsta = 1·7 km).

Zasedanje v Tiflisu je velik zgodovinski dogodek, ker kaže vsemu svetu, da so v sovjetski zvezi, v kateri so organizirani proletarci in kmetje, mnogo narodnosti in plemen, vsi enakopravni in da je osrednji izvrševalni odbor vlada, ki daje vse svoje delovanje pod kontrolo delovnih množic vseh zveznih republik.

Zasedanje v Tiflisu kaži tudi delovnim množicam Vzhoda in Evrope, da se pri nas uresničuje ne v besedah, ampak v dejanju enakopravnost narodov in kaj je to resnična demokracija — ne meščanska in ne socialpatriotska — temveč proletarska demokracija."

Davčno olajšanje za male kmete.

Tretje zasedanje centralnega odbora sovjetske unije v Tiflisu je končano. Po poročilu o proračunu je bila sprejeta resolucija, ki nalaga vladi, da z l. 1925-26 preide k stabilnemu letnemu proračunu, ki mora biti prilagojen proračunu vseh gospodarskih panog. Ugotavlja se zboljšanje položaja v državni industriji in trgovini in da temelji nadaljni razvoj državnega proračuna bolj na dohodkih, ki niso davki. Izdatki za kulturne potrebe se v l. 1925 1926 zvišajo. Nadaljnemu razvoju poljedelskih kreditov je treba posvetiti pažnjo v tem smislu, da je poljedelstvo osnovni faktor, ki določa razvoj narodnega gospodarstva. Zadnji dan zasedanja je bil posvečen: reformi poljedelskega davka. O tem je poročal Bruhanov. Temelji reforme obstoje v sledečem: Celokupna vsota davkov se zmanjša na 40%. V bodočem letu bodo plačali kmetje samo 300 milijonov rubljev mesto 470 v tekočem letu. Kot kriterij za višino davkov služi zemlja in živinoreja. Sto milijonov iz celokupne davčne vsote se prepusti pokrajinskim proračunom. Diskuzije so se udeležili v glavnem samo kmetje. Soglasno se je odobril reformni predlog vlade. Po zaključku zasedanja so odpotovali delegati v Armenijo.

Kalinin je proglasil h koncu zasedanja splošno pomiloščenje za obsojence zadnje georgijske vstaje.

Konferenca ruske komunistične stranke.

Ruska komunistična stranka sklicuje za 22. aprila 14. redno državno konferenco v Moskvi. Delegate bodo izvolile višje organicijske enote celega ozemlja in armadne organizacije in sicer v večjem številu kot navadno. Glavno strankino tajništvo je določilo sledeči dnevni red:

1. Organizacijska vprašanja (poroča Molotov).
2. Zadruge. Poročevalci: Rikov, Sereda, Hinčuk.
3. Enoten poljedelski davek. Poroča Cjurupa.
4. Kovinska industrija. Poroča Dzeržinski.
5. O plenarni seji kom. internacionale poroča Zinovjev.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Ljubljana. (O bolniški blagajni.) Zgodila se je nesreča. Neko služkinjo v Vodmatu je pri sekanju drv udarilo poleno v obraz, ji zbilo dva zoba in jih še nekaj omajalo. Hotela je pri bolniški blagajni poiskat pomoči. Tedaj se je začel njen križev pot. Zdravnik jo je poslal v pisarno blagajne v Gradišče, od tam so ji kazali pot od oddelka do oddelka, od Poncija do Pilata. Vsakdo ji povedal, da je treba izpolniti novo polo, pa da naj pride jutri. Potolažili so jo nekje, da bo zadeva rešena še ta mesec. Na njene besede, da jo boli in težko čaka, so odgovorili, da to ne gre tako hitro. Prišla je pred samega ravnatelja. Ta je dejal, da tjale do julija že pride na vrsto. Razume se, da je sirota šla domov, nehala pisati pole in čakati na odrešenje po bolniški blagajni, a ker je proletarka, bo morala ozdraveti pač brez zdravnika.

Ko tole pišemo, nič ne mislimo na krščanska dela usmiljenja in tudi za pravico nam ni. Daleč je usmiljenje in nikjer pravice. Sprejemamo pa na znanje, da se temu pravi „zaščita delavstva" in da so takšne socialne institucije v državi SHS. In še to: bolniška blagajna je eden stebrov socialpatriotizma. Zdaj razumemo: država v celem skrbi za nemoteno kapitalistično izkoriščanje, potom takozvane „socialne zakonodaje" pa sili delavstvo, da si s svojimi lastnimi prispevki vzdržuje socialpatriotske zvodnike. — Zato zahtevamo razpis volitev v bolniško blagajno. Iks.

Maribor. Splošna stavbena družba je sicer moderno urejena tovarna, zato pa tudi izkoriščanje delavcev kar najmodernejše. Kot šef je nastavljen neki švičarski inženir po imenu Menzi, kateri ima patent za šikaniranje delavcev. „Orjuna", glasilo nacionalistov, je napovedalo temu gospodu in pa inženirju Tempelnu odpoved že januarja meseca. Ne bi se sicer vtikali v to stvar, ker nas malo briga, kar piše „Orjuna", ali stvar je pač ta, delovodja praktikant Burdich je Orjunaš; ker mu Menzi ni hotel povišati plačo, mu je le ta zagrozil z akcijo Orjune; to je malo pomagalo ter dični mladenič je dobil povišanje 25 para na uro, gospod Menzi je pa ostal na svojem mestu, in nacija je rešena. Vidi se, da je nacionalizem tudi v praksi zelo prikladen v osebne koristi poedincev.

Delavstvo te tovarne pa opozarjamo, naj stopi že vendar enkrat v organizacijo, kajti materiala imamo še veliko ter pridemo v kratkem z vsem na dan.

Prvi maj se bliža, kolikor je nam znano, se bode v Ljubljani, kakor tudi v drugih mestih poslavil enotno, radoveni smo, kako bode kaj pri nas. Upamo, da se delavstvo letos ne bode pustilo vplivati od poedincev, ter pričakujemo pogajanj v korist proletariata za enotno manifestacijo.

Zagorje.

Občni zbor združene strokovne organizacije steklarjev. Pri nas se je vršil pretekli teden občni zbor ujedinjene steklarske organizacije, ki je štela koncem februarja 50 članov, dočim je vseh zaposlenih delavcev in delavk v steklarni 150. Organiziranih je torej doslej samo tretjino zaposlenih delavcev. Ali to število se bo kmalu povečalo, kajti sedaj smo šele prav za prav izvršili ujedinjenje. Delavci bodo po večini pristopili, ker vedo, da se morejo uspešno boriti proti podjetnikom le potom enotne strok. organizacije. To resnico je v jasni luči pokazal tudi zadnji steklarski štrajk. Na občnem zboru sta očrtala naloge strok. organizacije Rejc (od strokovne komisije) ni sodrug Weinberger. Zadnji je poudarjal, da moramo napeti vse sile, da ustvarimo čim prej močno razredno-bojevno strokovno organizacijo. Pri volitvah so bili izvoljeni v nov odbor sledeči sodrugi: predsednik Kollman (socialist), podpredsednik Kozmus Franc, tajnik Rus Ivan, namestnik njegov Kozmus Riko, blagajnik Grčar Peter, njegov namestnik Ranzinger Maks (soc.); za odbornike so bili izvoljeni sodrugi: Kladnik (soc.), Strašek, Pok Anton (soc.), Drame Vinko in sodružica Martini Marija. V nadzorstvo so blli izvoljeni sodrugi: Weinberger Mirko, Ranzinger Alojz (soc.) in Kobilšek (soc.) Tako sestavljen odbor bo užival zaupanje celokupnega članstva in bo lahko povzdignil strokovno organizacijo, ki seveda ne obstoji iz odbora, ampak predvsem iz članstva. Člani morajo poznati ne samo pravice, ampak morajo izpolniti tudi svoje dolžnosti. Živela enotna strokovna organizacija steklarjev!

Zagorje.

Shod rudarjev. V nedeljo se je vršil pri nas javni shod rudarjev. Na shodu sta poročala Arh in s. Ravnikar o celjskem kongresu, na katerem se je izvršilo ujedinjenje. Rudarji so pritrjevali poročilu. Rudarji vidimo, da se moramo strokovno združiti proti Trboveljski družbi, ki izsesava iz nas vedno večje profite in postaja vedno močnejša kapitalistična družba, ki hoče z nemško-francoskim kapitalom obvladati celo Slovenjo. Brez enotne strok. organizacije ne opravimo proti njej ničesar. Mnogo rudarjev se je takoj po shodu vpisalo v združeno organizacijo. Vsi komaj čakamo, da bi bila pravila „Zveze rudarjev Jugoslavije" potrjena. Živela „Zveza rudarjev"! Živel razredni boj! Rudarji.

Rajhenburg.

15. februarja so se pri nas vršile volitve v bratovsko skladnico. Ker klerikalci niso pravočasno vložili svoje liste, je bila potrjena naša brez volitev. Imamo vseh 65 delegatov in tudi na skupščini bomo dobili svoj odbor, svojo kontrolo in svoje delegate, za glavno skupščino, ki bo v Ljubljani. — Za ujedinjenje strokovnih organizacij vlada tudi pri nas veliko zanimanje. Združena rudarska strokovna organizacija bo imela pri nas velike uspehe. — Rajhenburški orjunci so organizatorično in zato tudi akcijsko zelo slabi. Na papirju imame sicer do 50 članov, tudi nekaj delavcev je žal med njimi, pa so za vsako akcijo nesposobni. Tudi njihova četniška organizacija je bolj na papirju. Za komandanta posavskega bataljona imajo Franca Zajc iz Brežic. Komandir prve čete je Aleks Lukež, tudi iz Brežic. Druge čete komandir je Bizjak, davčni uradnik iz Krškega. Prihodnjič še kaj več o orjunski zalegi.

Odprto pismo.

Gradbenemu podjetju Ing. Dukič in drug v Ljubljani in obenem Ing. gosp. Zoltan Szekely, Reštajn, in pristojni davčni oblasti.

Pri podjetju Dukič na Reštajnu zaposleni delavci imajo za pripravljanje svoje hrane svoje lastne kuhinje. Potom teh kuhinj izkoriščata na ostuden način delavce pa tudi trgovce, peke in mesarje obratovodja Dukičevega podjetja Vacek in Marušič. Živila od trgovcev in drugih obrtnikov jemljejo delavci namreč na kredit in ob plači kuhar zaračuna vsakemu odjemalcu hrane njegov dolg, ki se mu pri plači odtegne. Do tu je vse v redu. Ni pa v redu in krivično je nadaljne postopanje Vaceka in Marušiča. Vacek je

namreč uspel, da izplačajoči inženir denarja ne izroči direktno trgovcem, temveč njemu in Marušiču, ki si od tega denarja samolastno odtegneta „provizijo in procente“ kakor pravita. Ti „procenti“ gredo pri vsakem trgovcu mesečno v tisoče dinarjev. Ta denar trgovci sami nočejo trpeti, zato pa podražijo živila, da pridejo na svoj račun. Delavci morajo torej plačevati višje cene zato, da si g. Vacek in Marušič lahko delata denar, do katerega nimata nobene pravice. Vacek, ki s kuhinjami nima pravzaprav nobenega posla, si lasti pravico, da diktira, pri katerem trgovcu ali obrtniku morajo delavci kupovati svoje potrebščine. Proti takšnemu postopanju in izžemanju delavstva najodločnejše protestiramo in ker upamo, da se je to doslej godilo brez vednosti ljubljanskega vodstva Dukičevega podjetja in tudi brez odobrenja s strani gosp. inženirja Z. Szekelya, prosimo imenovance, da Vaceka in Marušica opozorijo na nedopustnost takega početja in da jima prepovejo vsako vmešavanje v prehrano delavstva. Posebno prosimo, da podjetje odtegnjen denar izroča trgovcem in obrtnikom direktno in ne potom Vaceka in Marušiča, da se kuharje ne bo odpuščalo, če bodo kupovali živila tam, kjer so boljša in cenejša, in ne tam, kjer si izmislita Vacek in Marušič v svojih sebičnih ciljih.

Če bi naslovi proti Vaceku in Marušiču ničesar ne ukrenili v tem oziru, bomo upravičeno smatrali, da se solidirizirajo z njunim postopanjem in postanejo s tem, ko so opozorjeni, sokrivci.

Senovo 22. marca 1925.

Delavski zaupniki.

Krmelj.

Eden največjih revežev med delavci pri šentjanškem premogovniku je delavec (delavka) na dnevnem kopu v Koluderju. Poleti neznosna vročina, žeja, pot mu lije v curkih s telesa, pozimi pa dela na burji, snegu, dežju in v blato se pogreza do kolena, pri tem pa mora še prenašati upitje in surovo kletev češkega nadpaznika, kateri ima slovenskega delavca za vola, osla, delavke pa enostavno za k . . . . . Za vse to pa imajo delavci 100 do 120 kron na šiht, delavke pa 10 % manj. Podatke navedemo še v kronah, ker se je v Krmelju do konca leta 1924 v kronah računalo. Ena ali dve številki zaslužita nekaj več, to so pa izjeme. Zraven stalnega akorda ima še delavec in delavka na šiht 7 kron s pogodbo določene doklade. To bi še bilo, ko bi se akord računal tako, da številka to dobi plačano, kar je zaslužila. Odkar pašuje gospod Červenka v Krmelju in gospodje Anders, Pastor in Zupančič, uplivajo na račune akorda in dobi številka veliko manj, kot bi morala dobiti.

Pod umrlim obratovodjo Flatschatom, kateri je vsakemu delavcu v blagem spominu, in dokler so slovenski uradniki računali akord, je delavec do vinarja dobil, kar mu je pravno šlo, in zraven se je tudi gospodar dobro počutil, ker takrat se ni varčevalo samo na račun delavstva kot danes.

Tu navedemo en slučaj, kako se računa akord v Krmelju, pa naj si bo na dnevnem kopu ali pa v jami. Vzemimo zaslužek ene boljše številke v Koluderju. En delavec in ena delavka, 11 moških in 11 ženskih šihtov, žasluži 14 dnevno 2541·80 kron, doklade 22 × 7 154 K, je 2695·80 kron. Ta svota se deli z 22 in tako pride na moškega 122·53 K in na žensko 110·27 K. Pravilno bi se moralo pa tako računati:

11 šihtov	a 100 %	=	1100
11 „	„ 90 %	=	990
		2541·80 :	2090

pride na moškega 121·61 K in na žensko 109·45 še doklada zraven a 7 kron na šiht pride 128·61 in 116·45 K. Kakor se vidi, gre skoraj po Červenkovem načinu vsa doklada rakom žvižgat. V jami pri večjem zaslužku in pri obilnih podkopaških šihtah je še veliko večja diferenca in je tudi številka do 500 K prikrajšana pri zaslužku, kar nanese na leto čez 150.000 kron za cel obrat.

Zdaj pa poglejmo, kako se v drugih ozirih tu z delavcem ravna. Prej je dobil, ko je vstopil v službo vsak delavec službeni red in pravila bratovske skladnice. Varnostne predpise je vsak mesec enkrat slišal, vedel je, kaj je kaznjivega in vedel je zakonite kazni. Tega vsega danes ni več, pazniki kaznujejo, kakor so razpoloženi. Pred katastrofo 2. avgusta 1924 je bil pravi šport, kdo bo bolj kaznoval, ker na pritisk bratovske skladnice je bilo treba za podporni zaklad skrbeti, da so se dajala posojila do 10.000 K, namesto da se je bolnim in potrebnim pomagalo.

Novo prišlega delavca ne poduči nobeden, revež ne ve, kaj je kaznjivo, kaj ne, ne ve, kam bi stopil, še le ko ima glavo zmečkano, ve, da jo ne sme med odbijače vtakniti, ampak takrat je že prepozno. Pri 600 delavcih ni ne enega paznika z rudarsko šolo, še nadpaznik ne zna imena pravilno pisati in potem ni čudo, da je v tem rudniku toliko nesreč. Stanovanja ne dobi drugje ko pri kmetu, če se zaveže, da mu bo na gruntu pomagal. Ako ga gospodar rabi, mora ostati doma, zato je od rudnika kaznovan 60 K na dan. Rudarsko glavarstvo pozivamo, da te nedostatke preišče in da delavstvu vsaj tiste pravice, ki mu jih zagotavljajo zakoni meščanske družbe.

Rateče.

Oblastni kapitalist in državna oblast. Od oktobra meseca sem ne dobimo plače rudarji, ki delamo 10 ur dnevno v Rateškem rudniku pri Novem mestu. Pred meseci nas je 17 sodrugov vložilo tožbo pri nekem novomeškem advokatu. Ali, glej, vse je spalo, mi smo pa dan na dan rili pod zemljo, trgali čevlje in obleko in bili smo lačni vsak dan, ko smo šli v rudnik. Verovali smo, da pride na vse obljube plačilo. Pred pustom smo prejeli 500 Din predujma. Gospodarja, lastnika Voglerja iz Poljčan, pa kar ni na spregled. Danes nas je ostalo na delu še šest sodrugov, drugi so šli s praznim trebuhom za kruhom. Plače še vedno ni! Šli smo k advokatu dr. Režku, tam založili 1000 Din in zdaj, ko čakamo v bedi na plačo od oktobra naprej, rotimo oblast, ki razpolaga s toliko „zakoni“, da pride z odprtimi očmi na lice mesta in napravi konec temu nezaslišanemu postopanju poljčanskega kapitalista Voglerja.

Rateški rudarji brez krajcerja.

Št. Vid pri Stični.

Iz Št. Vida smo prejeli dopis, v katerem želi prizadeti, da se organizirajo v strok. organizacijo usnjarskih delavcev. Prišli so do prepričanja, da brez strok. organizacije ne gre. Isto nam pišejo usnjarski delavci iz Vrhnike in Polzele. To je glasen opomin usnjarskih delavcev, da se ustanovi enotna usnjarska strokovna organizacija. Dosedanja amstrdamska je kar zamrznila. Delavci sami bodo morali poskrbeti, da se organizira močno enotno strokovno društvo tudi za to delavsko kategorijo, ki je pri nas precej močna.

Reštajn pri Rajhenburgu.

Kakor vse delavstvo, tako smo tudi mi prisiljeni, boriti se za naš vsakdanji kruh, posebno rokodelci na Reštajnu. Pred kratkim se dogovorimo rokodelci: mizarji, tesarji, ključavničarji in kovači, pa gremo v Obrtno pisarno z našim zaupnikom Andrejem Drstvenšek k obratovodji in ga prosimo za povišanje naše dnevne plače. On seveda ni mogel ustreči naši prošnji. V tem pa stoji za hrbtom stari očka Ajdenik Andrej, kandidat kapitalistične SLS in zdaj delavcem pripoveduje, da rokodelci hočemo navadnim delavcem plačo prikrajšati. Ne, tega ne, stari očka, mi smo proletarci in ostanemo proletarci, dokler živimo. Da pa vsaki navadni delavec več zasluži kakor mi, je resnica, če mu prav tudi premalo hodi na vsakdanje življenje, kakršna mu pripada za njegovo težko službo. Torej, stari očka Ajdenik zagrizen klerikalec z dušo in telesom, s krvjo in mesom pa tolaži ljudi: bo že boljše. Seveda bo. Pa tako dolgo ne, dokler bodo klerikalci tako zavajali ljudi kot našega očka Ajdenika. Stari očka dobro ve, kam da spada, da spada v delavsko organizacijo. Pa bi on tudi rad pristopil k nam, pa se mu dopade tam, ker imajo klerikalci polno skledo in njega pa silijo in ponujajo: Na, jej! ali žlice mu pa ne dajo.

Rokodelci.

Pripomba uredništva: Drugo smo iz dopisa izpustili, ker je preveč osebno.

Črna.

Fletno je pa res pri nas na Koroškem — ampak samo za buržuje, ker njim služijo celo socialisti — pardon rdeči demagogi. Po zadnjih občinskih volitvah je bilo med našimi buržuji sicer precej vika, ki pa je koj potihnil, ko so spoznali, da imajo rdečkarji še nekaj boli papeških, kot so sami. Tako je na primer glasovalo tudi precej rdečkarjev zato, da naj občinski tajnik ostane še nadalje malopriljubljeni — radikal. Tudi afera z avtomobilom je prav zanimiva — ker navaden delavec težko zmore 25 Din za 17 km dolgo vožnjo se je z malo izjemo raje vsak poslužil rudniške železnice, danes je to preprečeno in kdor nima pare, mora mešati običajno obilno blata po cesti, povrh pa neredko biti z njim še potom avta pošteno oškropljen. Naj omenimo tudi to, da je bil pred kratkem pri občini nastavljen bivši žagar v Mušeniku Jos. Bleizer ml. nevemo ali zato, ker se boji pri delu umazati rok ali zato ker je gozdarjev sin. — Vse je torej pripravljeno in tudi razmerje glasov od zadnjih volitev kaže, da pada občina zopet buržujem (ki bodo gotovo tudi sedaj kakor zadnjič strnjeni na eni listi) v roke.

Od zavednosti delavstva je odvisnot če se jim to posreči ali ne.

Pismo iz Rajhenburga.

Rajhenburg (Senovo-Reštanj) se širi in raste. Po številu zaposlenega delavstva dosegamo že Hrastnik. Sedaj nas je že nad 1100 z Dukičem. Z naraščanjem delavstva in razširjenjem obrata pa se stopnjujejo šikane in maltretiranje delavstva. Poslušajte samo nekaj slučajev: Za eno osebo (ravnatelja) so zgradili krasno vilo, ki je pravzaprav palača, z obširnim vrtom in sedaj gradijo še park, ki bo ograjen, da ja nihče ne bo mogel vanj. To je na eni strani. Za 1100 delavcev pa še sedaj nimamo kopalnice, ki jo krvavo potrebujemo. To je higiena! Prosimo našega zdravnika, da tudi on zahteva iz zdravstvenih ozirov, da se pospeši gradnja kopalnice. Rudarska državna oblast seveda nikoli ne bo smatrala za potrebno odrediti kako stvar, ki je ne želi za nekatere radodarna trb. družba. — Drugo zlo: Cesta iz Rajhenburga do Reštanja je pravi križev pot za vsakogar. Ali je blato ali pa za glavo debel gramoz, da si človek polomi noge na njem. Seveda klerikalen župan se vozi, delavci in nižja modniška para ga naj le trpi. — Okoli kolonije v Senovo je blato do kolen. Seveda če se možje delavci ne pritožujejo, ki gazijo blato po dnevnem kopu na delu, naj ga še žene in otroci gazijo. Se bodo vsaj privadile, kadar jim bo može in očete delo uničilo, da ga bodo teptali na delu. — Pošta še vedno ni našla pismonošo. Delavci moramo sami hoditi tri kilometre po pošto in dobimo jo vsled tega enkrat do dvakrat tedensko, ker se nihče po delu ne „sprehaja“ brez nujne sile po zanemarjeni cesti po dve uri. — Pa naša bolniška blagajna! Po zdravila moramo hoditi celo v Krško, kar je v nujnih slučajih sploh nemogoča stvar, ki jo samski delavci, ki nimajo nikogar tudi ne zmorejo. Bomo videli, če bo v bodoče kaj bolje, vsaj naš zdravnik bi nam v tem oziru mogel pomagati. — Po zaslugi orjuncev bo nekaj inozemcev (Čehov, Nemcev) moralo iz države. Orjunce bi vprašali, zakaj so izrinili samo tiste inozemce, ki delavstvo niso preko mere šikanirali in zakaj so pardonirali n. pr. inž. Mareka, zakaj bodo smeli še ostati Madžari Hüber, Pauer, Nemci Heinrich, Skubic in drugi njim enakovredni? K temu vprašanju se ob priliki še povrnemo. — Sedaj pa par osebnih zadev. Pri Dukiču sedi v pisarni pisač Peterca. Rečemo mu, naj malo manj kriči in zmerja, ker drugače ga bomo javno opisali tako, da mu ne bo ljubo. — Orjunc Dacar je delavcu X. prepovedal hoditi h K. po kruh, češ da je K. klerikalec. Mi klerikalce poznamo, da niso v bistvu nič boljši od orjuncev, ker se od njih razlikujejo le po metodah zaslepljevanja in propagande, a če proti temu protestiramo, storimo to zato, ker si ne pustimo od nikogar diktirati, kje smemo in kje ne smemo kupovati. Če to ne bo pomagalo, bomo odgovorili z istim sredstvom in Repič v Trbovljah bo dobil v Rajh. lahko kompanjona. — Naš senovski učitelj je Orjunc. Če bi vršil samo laži narodno agitacijo, bi se nam samo smilil, da vkljub svojim študijam smatra Žerjava in njegovo bando za narod, tako da ga svarimo, ker PPfašisti ne bodo večno na krmilu in ob gotovem času ne bomo pozabili, kdo nam je otroke zastrupljal s fašistično gnilobo. — Paznik Čeč, pazite tudi na to, da delavcem po nepotrebnem ne bodete grozili z odpustom! Za danes o tem gospodu dovolj.

Dopis iz Pariza.

Ker v „domovini“ nisem mogel najti dela, sem odšel v Francijo in tu sem končno dobil službo v Parizu. Gre mi za silo. Gotovo vas bo zanimalo, kako je tu z revolucionarnim delavskim gibanjem. To se tukaj zelo živahno razvija, eno zborovanje se vrši za drugim. V ponedeljek sem prisostvoval velikemu shodu, kjer je bilo gotovo 15.000 ljudi. Videl sem zelo dobro razpoloženje pri tej ogromni masi, ki je zborovala. In take shode sem videl v vseh pariških okrajih. Ves popoldan niso delali, ni jim bilo za tistih par zamujenih ur, glavno jim je bilo, da gredó manifestirat svojo proletarsko solidarnost. Policija sama si je tudi prizadejala mnogo truda pri zborovanjih. Na omenjenem shodu je na štirih mestih obkolila vse dohode in odhode. Večina policajev je imela na glavah jeklene čelade. Dobro bi bilo, da vidijo to tudi naši mirotvorci in vsi tisti, ki si toliko obetajo od demokratične meščanske republike. Dobra lekcija bi bila za nje, da občutijo to demokracijo na svojih ramenih. In občutili bi, da bič demokratičnega republikanskega francoskega policaja ni nič milejši od žandarja iz kraljevine SHS. Žal se še vedno množice ogrevajo za razne demokratično-mirotvorne prevare, mesto da bi delale za čim prejšnje osvobojenje v demokratsko-kmečki republiki. Francoski proletarci čutijo v meščanski republiki diktaturo buržuazije, diktaturo kapitala. In zato je njih cilj: osvobojenje delavcev in kmetov. Ali bo to spoznanje kaj kmalu prodrlo tudi med proletariatom Jugoslavije?

F.

Volitve v bolniško blagajno zahtevamo.

Po dolgem času odlašanja in oklevanja je vlada zopet odložila volitve v bolniško blagajno, češ da mora imenovati **nova ravnateljstva(!)** in uveljaviti zakon, po katerem se rudarji ne bodo mogli udeležiti volitev. „Pravica“ piše, da so storili ta sklep Žerjavovci v sporazumu s socialpatrioti. **Naj socialisti to pred proletarsko javnostjo pojasnijo.**

Tak način odlaganja volitev je mogoč le v državi, kjer je na krmilu skrajno reakcionarna, absolutistična vlada.

Delavstvo zahteva volitve takoj, ker mora biti konec sedanjemu protidelavskemu gospodovanju vodilnih mest v bolniški blagajni!

Tiskovni sklad.

Čepeljnik Franc Ljubljana 5 Din, Kužnik Ivan Radeče 2, Kregar Josip Ljubljana 5, Ker me je žena s silo gonila k spovedi 3, Mesto spovedi za tiskovni skl. 3, Žena, ti greš k spovedi, mož pa tri dni po smrti 5, Komunist brez službe 6, Ker je v „Jutrovih“ možganih taka lakota v Rusiji 3, Po poročilu „Jutra“ dne 5. 4., da rudarji v Trbovljah zaslužijo po 200 Din na 8 ur, od veselja Makuc 5, Ker sem imel preiskavo ob 5. uri zjutraj 3, Ker se v Jugoslaviji delavstvu med cedi 3, mesto vina vodo 10, spoved po smrti 5, mesto cigaret mentol 5. Skupaj 65 Din. Vštevši zadnjo vsoto skupaj 849 Din. Za volivni fond je odračunal s. Osterman poleg že objavljene vsote še 200 Din.

Listnica uredništva.

1. majska številka bo izšla s slikami in na 10 straneh za ceno 2·50 dinarjev. Sodrugi iz posameznih krajev nam naj pošljejo takoj prispevke za to številko in nam javijo do 20. aprila, koliko izvodov 1. majske številke želijo več kot navadno.

Dopisniki naj nam oprostijo, da dopisi toliko časa niso izšli. Temu uredništvo ni krivo.

VABILO.

Splošna Delavska Gospodarska Zadruga „Železničarski dom“, r. z. z o. z. v Ljubljani, vabi tem potom vse svoje člane na

3. redni občni zbor

ki se vrši dne 24. maja ob 8. uri zjutraj v prostorih zadružne hiše Karla Marxa trg 2/II, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1924.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ker je letošnji občni zbor zelo važen, se naprošajo vsi člani zadruge, da se istega polnoštevilno udeleže.

Načelstvo.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar.
Tiskarna, Josip Pavliček Kočevje.